

धिकारः स्यात् । MS. 7. 1. 13. (where शबर explains उत्पन्ना-
धिकार as अनुवाद); Also 7. 3. 9. -तन्तु *a.* having a line
of descendants. -भक्षिन् *a.* living from hand to mouth,
(eating what is earned). -विनाशिन् *a.* perishing as
soon as born.

उत्पाद *a.* With the feet up-lifted. -दः Birth, produc-
tion, appearance; उत्पादस्याप्रसिद्धत्वात् Gaud. 4. 38; Sarva.
S. 3. 28. दुःखे च शोणितोत्पादे शाखाङ्गच्छेदने तथा Y. 2. 225;
भङ्गुरम् Pt. 2. 177. -Comp. -पूर्वम् N. of the first
fourteen Pūrvas (ancient writings of the Jainas).
-शयः, -शयनः 1 a child. -2 a kind of partridge.

उत्पादक *a.* (-दिका *f.*) Productive, effective, bring-
ing about; अर्थस्योत्पादकं मन्त्रिणम् H. 3. 17; acquiring. -कः
1 A producer, generator, a father; उत्पादकब्रह्मदात्रोर्गरीयान्
ब्रह्मदः पिता Ms. 2. 146; 9. 32. -2 A fabulous animal
with eight feet, called शरभ. -कम् Origin, cause.

उत्पादन *a.* Bringing forth, producing. -नम् Giving
birth, production, generating; उत्पादनमपत्यस्य जातस्य परि-
पालनम् Ms. 9. 27.

उत्पादिन् *a.* Produced, born; सर्वमुत्पादि भङ्गुरम्
H. 1. 208. -2 Bringing forth, causing, producing
(in comp.).

उत्पादिका 1 N. of a certain insect, the white ant.
-2 A mother. -3 A vegetable हेलंची (Mar. चाकवत)
-4 The herb पूतिका (Mar. थोर मयाळ).

उत्पादित *a.* Produced; अयनारभमाणस्य विभोर्रूपादितः
परैः Śi. 2. 91.

उत्पाद्य *a.* Which was to be brought about; लावण्य
उत्पाद्य इवास यत्नः Ku. 1. 35.

उत्पल *a.* [उत्कान्तः पलं मांसम्] Fleshless, emaciated,
lean. -ली A kind of cake made with unwinnowed corn.
-लम् 1 A blue lotus, any lotus or water lily;
नवावतारं कमलादिबोत्पलम् R. 3. 36, 12. 86; Me. 26; नीले-
त्पलप्रधारया Ś. 1. 18; so रक्त°. -2 The plant Costus
Speciosus (कोष्ठ). -3 A plant in general. -Comp. -अक्ष,
-चक्षुस् *a.* lotus-eyed. -आम *a.* lotus-like. -कोष्ठम् N. of
a plant (Mar. कोष्ठकोळिजन). -गोपा N. of a plant
(Mar. श्वेत उपलसरी), the प्रियंगु creeper. -गन्धिकम् a
variety of sandal of the colour of brass (which is very
fragrant). -पत्रम् 1 a lotus-leaf. -2 a wound on the
breast caused by a female's finger-nail, (generally
made by lover's finger-nail); nail-print. -3 a Tilaka
or mark on the forehead made with sandal. -4 a
broad-bladed knife or lancet. -पत्रकम् a broad-bladed
knife or lancet. -भेद्यकः a kind of bandage. -माला
N. of a lexicon compiled by Utpala. -राजः N. of a
poet. -शारिवा see उत्पलगोपा (= श्यामा Ichno Carpus
Frutescens (Mar. काळी उपलसरी). -श्रीगर्भः N. of a
Bodhisattva.

उत्पलिन् *a.* Abounding in lotus flowers. -नी 1
An assemblage of lotus flowers. -2 A lotus plant
having lotuses. -3 A species of the Atijagati metre
(चन्द्रिका q. v.). -4 N. of a Dictionary.

उत्पवनम् See under उत्प.

उत्पश्य *a.* P. III. 1. 137 Looking upwards.

उत्पारणम् Ved. Conveying over, transportation.

उत्पाली Health.

उत्पिञ्जर, -ल *a.* 1 Unconfined, uncaged. -2 Out of
order, excessively confused, disordered; कुर्वाणमुत्पिञ्जल-
जातपत्रैः Śi. 4. 6.

उत्पिष्ट 7 P. 1 To rub together. -2 To crush, grind,
reduce to powder.

उत्पिष्ट *a.* Ground, rubbed. -ष्टम् A disease, a
grating of the bones or of the joints upon each other.

उत्पीड 10 P. 1 To press against, strike or rub
against; अन्योन्यमुत्पीडयदुत्पलाभ्याः Ku. 1. 40; Śi. 3. 66.
-2 To throw or strike upwards; press out, propel,
urge; एताः करोत्पीडितवारिधाराः R. 16. 66, 5. 46. -3 To
onerwhelm, overpower, trouble; K. 242. -4 To
fasten, make tight; इत्युक्त्वैनमतिकुद्धः कक्ष्यामुत्पीड्य पाण्डवः
Mb. 3. 11. 42.

उत्पीड *a.* Pressing out. -डः 1 Pressing out. -2 (a)
Gush, gushing flow, rushing column or mass; वाष्पी-
त्पीडः K. 236; उत्पीड इव धूमस्य मोहः प्रागावृणोति माम् U. 3. 9;
नयनसलिलोत्पीडरुद्धावकाशाम् Me. 92; cf. also आपातोत्पीडहेलाहृत-
कुसुमरजःपिञ्जरोऽयं जलौघः Nāg. 3. 7. आदाबुत्पीडपृथ्वीं प्रविरल-
पतितस्थूलबिन्दुं ततोऽग्रे *ibid.* 5. 18. (b) Overflow, excess;
पूरोत्पीडे तडागस्य (v.l. तटाकस्य) परीवाहः प्रतिक्रिया U. 3. 29; Mā. 6. 7. -3 Froth, foam, पाण्डुरैः सलिलोत्पीडैः Rām. 1. 43. 22.

उत्पीडनम् 1 Pressing out. -2 Pressing or striking
against; K. 82. -3 Foam.

उत्पुच्छ *a.* With the tail erect, P. VI. 2. 196; विभाषो-
त्पुच्छे and Vārt. on P. III. 1. 20.

उत्पुच्छयते Den. Ā. 1 To raise the tail. -2 (P.) To
make one raise the tail.

उत्पुट *a.* Blown, expanded.

उत्पुटकः A sort of disease in the lobe of the ear.

उत्पुलक *a.* 1 Thrilled, bristling. -2 Joyful, delighted
-कम् Erection of the hairs of the body (through
rapture).

उत्पू 9 U. 1 To cleanse, purify; पवित्रेण पृथिवि भोत्
पुनामि Av. 12. 1. 30. सवितुर्वः प्रसव उत्पुनाभ्यच्छिद्रेण पवित्रेण
Vāj. 1. 12. -2 To extract anything that has been
purified.

उत्पवनम् 1 Cleansing, purifying; द्रव्याणां चै व सर्वेषां
शुद्धिरूपवनं स्मृतम् Ms. 5. 115. -2 Straining liquids for